

Megjelenik minden esztendőnkön sok féle képpel ellátva. **Előfizetési ár:** Egész évre 6 frt; félévre 3 frt; negyedévre 1.50 kr. Előfizethető minden postahivatal és könyvársznál.

Hirdetések díja: 4 hasábos petit sor 9 uj kr. **Szerkesztői szállás:** mézáros utca 2. szám, 2-dik emelet. **Kiadó hivatal:** barátok tere 7. szám.

Ipolyi Arnold.

Pár nap óta egy új terem nyílt meg az Eszterházy-féle országos képtárban, hatvan darab nagyértékű festménnyel, mind a képzőművészet legrégibb korából, oly századokból, melyek művészei alig voltak képviselve e képtárban. Most e gyűjtemény által képtárunk oly kerekdeden van kiegészítve, hogy műtörténelmi szempontból a festészet egész legnevezetesebb korszakait képviseli.

A terem, hol a 60 darab festmény van, Ipolyi-teremnek nevezik ajándékozója után. Egy főpap adta az országnak, éppen a husvétünnepekre. Ily természetű ajándékozás Pyrker egri érsek óta nem történt, ki egész becses képtárát a múzeumnak hagyta, s neve meg van örökítve. Ipolyi Arnoldnak ez adományozás előtt már ismert és nagy népszerűségű neve volt az irodalom, tudomány és művészet terén, s midőn pár hó előtt a besztercebányai püspöki méltóságra neveztek ki, nem volt egyetlen hang, mely ne üdvözölte volna, s mely egyszerűségeit ne nyilvánította volna, hogy a kitért tudomány főpap, kit mindig ott láttunk az akadémia, Kisfaludy-Társaság, történelmi társulat, képzőművészeti társulat ülésén, s ki ezenkívül a sz. István és sz. László társulatoknak is alelnöke volt: most már meg fog válni a fővárosi tudományos s művészeti körökétől. De viszont örömmel és megnyugvással töltött el mindenkit kinevezése oly egyházmegye élére, mely folytonos igazságok helye volt, s melynek főpapi székéről Moyses püspök egyformán hirdette a vallás szavait a panszlavismus bűjtogató tanaival. Ipolyi, mint e vidék szülöttje, ismerős az ottani viszonyokkal s nyelvvel és van benne erély, van benne hazafias érzület, mely a rendtelenségeknek gátot vetet.

Ipolyi a tudományos téren a nemzeti régiségek és műtörténelem legelső kutatója. A mi a németeknek Grimm, az nálunk Ipolyi: a nemzeti régiségtani iskola megalapítója, ki e téren aztán oly jeles erők támogatásával találkozott, mint Römer Flóris, Henszlmann Imre, stb. Nemesak írott okmányokat kutat, hanem emlékeket is, melyeket művészetek vagy mesterségek hagytak hátra.

»Magyar mythologia« című nagy könyve pedig oly mű, mely már egymaga is képes volna föntartani nevét, s melyért az akadémia is tagjául választotta. Az ősmagyar vallásra és hajlani szokásokra vonatkoznak ennek adatai. Már fiatal korában nagy előszeretettel kutatta az ősmagyarok vallásának minden nyomát, s említett művében az adatok oly halmazzal lépett ki (1859.), melynek összegyűjtése eléggé kitünteti az ernyedetlen szorgalmat és ügybuzgóságot.

kinek házában művelt körök gyűltek össze, s Ipolyi Arnold itt, a családi körben nyerte első nevelését, majd pedig Korponán és Selmecebányán folytatta. Papi pályát választván, még igen fiatal korában lépett be az esztergomi papnevelőbe, honnan nem sokára a pozsonyiba ment át; a filozófiai tanfolyamot pedig a n.-szombati semináriumban végezte, hol már sokat foglalkozott irodalommal s történeti tanulmányokkal. Bécsben négy évet töltött a Pazmaneumban, tanulva a theológiát s várva nagykorúsága idejét, hogy fölszenteltesse. Ez 1847-ben történt meg. A széles tanulmányokkal bíró ifjú lelkész hosszabb ideig a b. Mednyánszky és gr. Pálffy-család nevelője is volt, s mint ilyen beutazta az országot, becses archeologiai tájékozásokat szerezvén. — 1848-ban hitszónok lett Pozsonyban, 1849 végén pedig Pozsonymegye Zohor helységében plébános.

E magányban igen sokat dolgozott; kisebb-nagyobb archeologiai s mythologiai közlemények jelentek meg tőle magyar és német nyelven. A göttingai »Zeitschrift für Mythologie« című folyóiratban a magyar ősmithológiáról tüzetes tanulmányt közölt, mely a német szakférfiak figyelmét is nagyban felkeltötte. A magyar akadémia archeologiai közleményei pedig mindjárt megadulásokkor »A magyar műemlékekről,« és a »Csalóköz műemlékeiről« szóló tanulmányt közölték, melyek az ifjú papot tudósaink közé emelték.

Bartakovics egri érsek, ki a tudományok és irodalom egyik legéberebb figyelmezője volt, az egyszerű falusi plébániából a török-szent-miklósi plébániára hívta meg, nem sokára pedig egri kanonok lett, s ekkor Egerbe költözött. Itt kezdte meg mythologiai adatainak rendezését, miközben folyton jelentek meg tőle cikkek, eddig egész ismeretlen hazai műemlékekről és kincsekről.

Az akadémia 1858-ban választá levelező, 1861-ben pedig rendes tagjává. E tudományos testület 1863-diki és 64-diki ünnepélyes közgyűlésén két nevezetes fölolvasást tartott: a középkori szobrászatról Magyarországon, és a szepesvár-

Ipolyi Arnold.

Végtelenül érdekes olvasmány ez, mely nem is téveszté el hatását. A szerző tárgy iránti előszeretetéből lehet magyarázni, hogy a kínálkozó adatokat felhasználta mind, s pedig oly mérvben, hogy olykor-olykor a kritikai tekinteteknek is aláhelyezte. Célja az volt, hogy minden adatot egybegyűjtve, hozzáférhetővé tegye azokat.

Ipolyi-Stummer Arnold 1823. okt. 20-án született Hontmegye Ipoly-Keszi helységében. Atyja, mint a megye főbírája, tekintélyes ember volt,

aljai XIV-dik századbeli falfestményről, mely a középkori magyarországi festészetről szóló tanulmány egyik része. Monográfiai, egyháztörténelmi adalékai is sűrűn jelentek meg.

Tudományos körreinkre igen jó hatása volt, midőn Ipolyi a pesti papnövelde igazgatójától neveztetvén ki, Pestre jött lakni, munkásságát itt folytatandó. Az akkor alakult történelmi társulat mindjárt alelnökül választá, a Kisfaludy-Társaság pedig 1867-ben iktatta tagjai közé. És ezentúl találkozunk vele mindenütt, hol tudományról és művészetéről volt szó, s a tavaly fölállított országos képzőművészeti tanácsnak is tagja lett.

A képzőművészetek iránt mely ragaszkodással vonzódik, s évek hosszú során gyűjtögette, s külföldi utazásai alatt szaporította becses magánképtárát, melyet másfél év óta a pesti papnöveldeben a látogatók számára is nyitva tartott. A legkitünőbb magánképtárak egyike volt ez, s a ki tudja, mily szenvedélyesen szereti Ipolyi a szép festményeket, csak az képes méltányolni, mily áldozatot hozott, midőn a legtekintélyesb műértőket felszólítá, hogy válogassák ki képtárából a legkitünőbb darabokat az országos képtár számára. Hatvan darabot választottak ki, mind a XIII., XIV. és XV. századból valókat, s azok most már közvagyonot képeznek.

Ipolyi még nem foglalta el beszterecbányai püspöki széket. Előbb sok rendezni való van ott. A püspökség jövedelmei is oly ziláltak, hogy annak rendbehozataláig a kormány meghagyta Ipolyit kanonoki dotációjának élvezésében.

— r.

Nyitra.

(Tót nemzeti ének Kollár-ól. *)

Nyitra, drága Nyitra, te fenséges Nyitra,
Hová lett az a kor, melyben üdvöd nyitva?

Nyitra, drága Nyitra, tótok édes anyja,
Mihelyt meglát, szemem könnyeit kívánja.

Királynője voltál valamennyi honnak,
Melybe Duna, Morva s Visztula rohamak.

Mikor néki hódolt e föld minden tája,
Te voltál Svatopluk király palotája.

Szent városa voltál, mikor vallási szót
Itt hirdettél hajdan atyáinknak Metód.

Régi dicsőségéd elveszté sugarát;
Úgy tűnnek az idők, úgy fordul a világ...

GÁSPÁR IMRE.

A nővérek.

— Eredeti elbeszélés. —

(Folytatás.)

III.

— Bogyó Bálint tisztartó urat keresem! — mondá egy nyúlank fiatal ember, ki az imént lépett a szobába.

Mindenki valódi örömmel tekintett az érkezőre.

— Kálmán, te vagy? — kiáltott az öreg úr, s megölelte és forró csókjaival halmozá el. — Soh' sem ismertelek volna meg.

— Oh! én megismertem volna, oh! én mindjárt tudtam, hogy Kálmán! — szólt könyezve a tiszt-

tartóné és sietett fia ölelésére. Majd meg Erzsike sietett, hogy bátyját átölelhesse.

— Jaj, be szép leány lett belőled, Erzsikém. Szerencséd, hogy bátyád vagyok, mert különben most mindjárt beléd szerelmesedném! — mondá az érkezett és össze-vissza csókolta hugát. Azután kérdőleg nézett a szobában levő negyedik akagra. Sehogy sem tudott visszaemlékezni, mintha Erzsike hugán kívül még több húga is volna. Első pillanatra úgy érezte, hogy szinte jobban szeretné, ha ez a kékszemű, egyszerűen, de izléssel öltözött hölgy valami idegen és nem is rokona volna.

A tisztartó úr csakhamar észrevette, hogy Kálmán zavarban van, azért egész tisztelettel vezette fiát az ismeretlen hölgy elé.

— Van szerencsém Órhalmi Etelka ő nagyságának Kálmán fiamat bemutatni.

A tisztartó úr azután hosszú commentárban sietett utána mondani, hogy Etelka kisasszony legifjabb leánya Órhalmi Máté alispán úrnak, kinek híre messze eljutott s bizonyára Pesten is ismerik. Aztán elmondta, hogy minő jó uraság ez az ő urasága, különösen pedig Etelka kisasszony, ki oly végtelen kedves és leereszkedő, hogy Erzsikét gyakran meglátogatja, mit ugyan kevés földeskisasszony tenne meg.

— Hisz én Erzsikét úgy szeretem! ... Ő az én legkedvesebb barátóm a világon! — szólt Etelka kisasszony, csak hogy félbeszakítsa a dicséreteket, melyekkel tisztartó uram elhalmozta.

Hanem Bogyó Bálintot olyan fűben ringatták, hogy őt ugyan nehéz volt kihozni sodrából. Széltében-hosszában elmondta, mennyire szereti a kisasszonyt e falut, a magányt, s a virágokat hogy öntözgeti. Nem is hervadnak azok el, mindig olyan szépek, frissek, hogy esupa gyönyörűség csak rájuk tekinteni is. Aztán elmondta végül azt a roppant nemes tettet, hogy a tisztartóné asszonyomnak egy izben, mikor beteg volt, abból a legnemesebb befőtjből küldött, melyből talán maga sem szokott enni.

Etelka kisasszony elmosolyodott, azután az érkezett fiatal emberhez fordult.

— Most már láthatja ön, hogy mily rendkívüliek az én érdemeim!

— Kisasszony! hiába akarja magát gúnyolni. A jóság, érdem nem csak abban s akkor nyilatkozik, ha valakit a hullámokból ragadunk ki s visszadjuk életét.

Kálmán figyelemmel, érdeklél nézett a fiatal hölgy szende arcára. Etelka szémei szintén gyakran rajta tapadtak a férfias areon.

A társalgás élénkülni kezdett. A falusiak elbeszéltek a falusi éleket, örömeiket és nevettek már előre Kálmánt, ki itthon úgy fog unatkozni, hogy be sem várja a két-három hónapot, melyet itthon kell töltenie és egy reggel csak illa berek, a pesti gavallér el fog tűnni. Kálmán pedig vitatta, hogy ő lesz a legszorgalmasabb mindnyájuk közt, s bizonyára neki fog kelleni felköltöni a sokáig alvókat.

— Hát ki aludnék? Ki alhatnék falun soká? Ki ne szeretné a természetet, mely reggel, napkeltekor nyilatkozik legszebb, legragyogóbb pompájában? Csak itt fogok igazán élni.

— Ön tehát szereti a falut? — kérdé Etelka. — Nem olyan, mint a többi fővárosiak, kik ha lejönnek, csak unatkoznak, vagy abban lelik örömeiket, hogy mindig vadásznak, nyargalásznak?

— Nekem nincsenek ilyen élvezeteim. Eddig nem is volt alkalmam velük megismerkedni. Pesten egészen más körben mozog az ember s különösen a szegény ember, ki, ha nincs lova, gyalog jár s az az előnye van, hogy legalább nagyot nem eshetik. Az ősőbb élvezetek: szép könyvek olvasása, korán kelés s más effélék állnak csak a mi rendelkezésünkre.

— Akkor ön bizonyára sok könyvet olvasott s majd ki is fog minket nevetni, hogy mi mily keveset tudunk.

— Hígyje el, kisasszony, mi férfiak soh'sem

tudhatunk annyit, hogy a hölgyekkel versenyezhetünk.

— De úgy-e, ha majd Erzsikének fog itthonléte alatt olvasni, nekem is szabad lesz hallgatni?

Etelka kisasszony és a társaság annyira elmerült a beszélgetésbe, hogy a nap már nyugvóban volt és a fiatal leány még mindig nem készült hazafelé. Egyszerre fölkiáltott:

— Jaj, már esteledik! Mit fog mondani Margit, hogy ily sokáig maradtam? Hanem, mikor itt olyan jól érzem magamat mindig s az idő oly sebesen rohan, mintha csak kergetnék. Teréz néni is utánam küldhetne volna a kocsit. Vagy talán Margit kocsizott ki? Különben, — jegyzé meg mosolyogva, — talán igaz is, hogy jobb gyalog járni, legalább nem bukik az ember nagyot.

Ekkor fölvette széles karamú szalmakalapját, a kendőt vállára, s kezdett búcsuzni a tisztartóktól. Mikorára sötét lesz, már otthon fog ülni szobájában.

— Kisasszony! Megengedi, hogy a fűton végig kísérhessem? — kérdé Kálmán.

— Természetesen, — szólt Bogyó uram, — ne már hogy ne; csak nem fogjuk magára hagyni a nagyságos kisasszonykát, hogy még a farkasok megtámadják. Csak az kellene még, hogy haj legyen. Majd adna nekünk tekintetes alispán uram. Vedd csak föl a kalapodat, Kálmán fiam! Ugy is rég láttad már a gesztenyést.

Kálmán hamar elkészült s mikorára a tisztartóné asszonyom hosszú mondókáját bevégezte, akkorára már Kálmán is előállott s hódolatteljesen fölajánlta szolgálatát. Hiába tiltakozott, hiába mondta Etelka kisasszony, hogy nincs erre farkas télen sem, mit keresnének a vadállatok nyáron. A tréfiás szabadkozás után előre is megköszönte az ifjú szívességét, és aztán a családnak köszönve, Erzsikétől elbucuszva, elindult nagy úttára a fiatal emberrel.

Kálmán oly jól érezte magát a gesztenyefák közt. Mennyi kedves emlék kötö e helyhez, hol majd tizedik éveig vidám napokat élt. Minden egyes fát megtekintett s kérdezte, ha a mellékút meg van-e még, mely a kis forrásnál vezetett el. Mindenre oly világosan emlékezett, mintha gyermekéveit csak most hagyta volna el.

Etelka megmutatta a mellékutat és biztatta Kálmánt, hogy ha akarja, mehetnek arra is. Elmondta, hogy milyen jó, üde vize van a forrásnak. Érdemes, hogy Kálmán is megízlelje.

A mint a gesztenyefasorból ki, a mellékutra tértek, a nap utolsó sugarait lövelé szét a tájon s megaranyozá Etelka szép alakját is, mely a fényben valóságos nymbustól övezett angyalnak tünt föl az ifjú szemek előtt. Hosszasan, némán nézte, s nem jött ajkára szó.

Egyszerre kocsizörgés hallatszott a fordulónál.

Kálmán éppen pihenést akart indítványozni a esőrgedező forrásnál, midőn Etelka szólalt meg:

— E kocsis a mi kocsink. A vén Tamás eserdítését hallom. Vajjon egyedül jön-e?

A kérdésre nem kellett sokáig várakozni, mert a másik percben már a kocsis mellette állott meg.

— Azt hittük, már elvesztél? Hol vesztegeltél ily sokáig? Nem tudod-e, hogy atyám nem szereti az ily kimaradásokat? — hangzott a kocsiból Margit fedő szava.

Etelka area egészen lágba borult.

— Nagysádtól ismeretlenül is bocsánatot kell kérnem. — szólt Kálmán udvarias föhajítás után, — mert a kisasszony tovább időzésének oka talán én vagyok.

Ezalatt Etelka kisasszony is fölült a kocsiba.

— Bogyó Kálmán ügyvéd úr Pestről, Bogyó Bálint tisztartó úr fia, Erzsike testvére! — szólt Etelka elkomolyodott hangon.

— Köszönjük, hogy Etelkát elkísérte! — válaszolt Margit hideg büszkeséggel, míg a mellette ülő fiatal leány nyájasan köszönt az ifjúnak.

A másik percben a kocsis elrobogott s otthagya Kálmánt gondolataival, ábrándjaival. Sokáig,

*) Kollár. Stolly és Sladkovič a három legelső azon költők között, kik hazánkban szláv nyelven írtak; mind a háromtól közlünk darabokat. Kollár János, a pesti evang. község szláv papja 1827—1832 között adta ki nagy művének egyes részeit. A »Slávny dočra« (Dicsőség leánya) lyrail eposz, melynek célja a szláv faj dicsőítése s a panszlavizmus győzelme mellett hitet gerjesztetni. Dacára az egész költemény képtelenségének, s hogy a részletekben sok költőiellen, triviális és ránk különösen mérges helyek vannak (Dugonics András, az ártatlan Iliertört békák, poloskák estpik a pokolban, Gulac, szabadulvú képviselő orrából az örölgők karókat szelnek stb.). Kollár mégis elsőrangú költő. E sonettekben írt művéen kívül röpiratokat, de különösen szép hazafias dalai vannak, melyeket a nép (bár a költő ismerete nélkül) inkább dalol, mint mi »szózat«-unkat. A »Nyitra« különösen népszerű és szép. Stolly satyráiból és Sladkovičtól is közlünk mutatványokat. G. I.

sokáig nézett a kocsai után, melynek utolsó fölvert porfellege is elenyészett, midőn ő a mellekuton hazafelé fordult.

— Mily szép mindkettő, és minő különbözök! — gondolta magában csöndes sohajtással.

IV.

Bogyó Bálintéknál egészen más világ volt, mióta Kálmán megérkezett. Kálmán nem nagyított, midőn azt állítá, hogy majd másképp lesz otthon, ha ő megérkezik. Csakugyan a ház életétől kékvé lett itthon léte alatt. Mindenre elég ideje telt. Már korán reggel a napszámok mellett fölgyelt s hallgatta a paesírta éneket, mely sokkal szebb minden kintornánál. Otthon pedig beszélt érdekesnél érdekesebb dolgokat agg szüleinek, majd meg Erzsikének olvasott magával hozott kis könyvtárából.

A tisztartóné előre könyvezett, hogy mit is fog-nak majd eszelekedni, ha Kálmán ismét elmegy; hisz már annyira hozzászoktak mindnyáján, hogy alig tudnak tőle megválni. Nevetségesnek látszik, de a tisztartóné komolyan állítá, hogy mióta Kálmán itthon van, még á »Riska« telén is jobban adja a tejet. A kis Janesi juhász, meg a kis kondás Peti olyan buzgón őrzik a bárányokat meg a esordát, hogy senkinek sem lehetne ellenük kifogása. Igaz, hogy Bálint is jó ember s őt is szeretik, hanem azért Kálmán mégis jobban szeretik.

A fiatal embert még a földesúri kastélyban is elég szívesen fogadták.

Megérkezését követő napon Kálmán fölvette bőüjű selyem atilláját, kihajtotta nagy gallérát s elment tisztelét tenni Órhalmi Máté alispán úrnál.

Az alispán kevéssel azelőtt érkezett a székvárosból, hol zajos ülés volt s igen jól esett a pihenés a kényelmes támlányban. Margit és Etelka az ablaknál ültek s mindketten meg voltak lepve, midőn a fiatal ember belépett. Margit igen vizsgál, figyelmes tekintettel mérte végig. Etelka hirtelen lesütötte szemét.

Midőn Kálmán bemutatatta magát, az öreg úr, kit a neje után való bánat, a gondok, a hivataloskodás egészen megöszítettek, fölkelte s méltósággal, de azért barátságosan fogadta a fiatal embert. Örvendett, hogy régi, hű tisztjének egyetlen fiát megismerheti.

Az öreg úr csak kevés ideig állhatta meg, hogy beszédjébe a politikát is bele ne keverje.

Ezek voltak az 1847-iki év napjai, midőn nagy Magyarországon inkább politizáltak, mint valaha azelőtt. Nagyszerű változások, újjáalakítások között állott a nemzet. Az eddig elnyomott néposztálynak jogait hangsúlyozták a diétán s a megyéken. A mily nagy örömet okozott ez a szabadelvűeknek, épp oly nagy aggodalommal tölté el az ósdiakat, kik semmiképen sem akartak megbarátkozni a gondolatokkal, hogy minden ember ember legyen és ne legyen különbség úr és szolga közt; hogy tudomány, értelem, szorgalom jogot adjon az oly poleokra emelkedéshez is, melyeken eddig csak egy kiválasztott osztály uralkodott.

Órhalmi derek, jószívű ember volt, de mindekelőtt nemes ember, kinek egyik őse Róbert királylyal vetélkedett a magyar korona elnyerése fölött. Ő semmi esetre sem nézhette közönynyel a mozgalmakat, melyek egyre szélesbülni kezdtek, s azért esipösen, majdnem gúnyosan mondá a fiatal embernek:

— Önökre még szép jövő vár. Maholnap megérjük, hogy a nemesek, kik e hazát éltükön vérükön tartották meg, minden baj és veszély ellen megoltalmazták, idegenek lesznek saját hazájukban.

— Az alispán úr igen sötét színben látja a jövőt! — jegyzé meg a fiatal ember. — A nemesek jogait nem fogja esorbítani az, ha igazán nemesek lesznek s másokat is megajándékoznak a joggal, kiváltságokkal, melyeket eddig maguk egyedül bírtak.

— Nem jól lesz az üsém, s talán még nem is úgy lesz.

— Adja isten, hogy úgy legyen! — szolt Kálmán erőteljes hangon.

Az alispán komoran tekintett rá, s összeráncolta homlokát.

Margit kisasszony ezalatt az ablak mellől sokszor vetett hosszabb pillantásokat a fiatal emberre, ki beszéde alatt kissé kipirult, s még érdekesebb volt. Margit kisasszony már elhullt húsz éves. A nők csak akkoráig fiatalodnak, szépülnek, ezután már gondolkozni kezdenek, mert szépségük hervadásának fölelme uralkodik rajtuk.

De Bogyó Kálmánnak eszén, szívéen és szépségén kívül semmi címere nem volt. »Kár, hogy paraszt!« — gondolta Margit.

Etelka szemei az ablakon át a nagy messzeségben látszottak pihenni.

A fiatal ember első látogatása után azt mondta az alispán:

— Szegény fiatal ember, ő is saját malmára beszél. Nagy reményeket táplál a jövő iránt; majd meglátja, ha valósulnak-e.

De másnap már ebédre hivatta a kastélyba.

Bogyók azt sem tudták, hova legyenek örömlükben. Kálmán maga is csodálkozott, mert a párbeszéd után nem várta, hogy ily megtiszteltetésben részesüljön.

— Tévedtem, talán még sem olyan büszke nemes ember, mint milyennek hittem! — gondolta magában és örvendett azon, hogy esalódott.

A fogadtatás más részről is megváltozott. Margit kisasszony, kinek kevélységéről annyit hallott, fölötte szíves volt hozzá s még kezet is nyújtott, midőn megérkezett. Gögös arca is oly szelidde vált, hogy nagyon különbözött attól, melyet először látott. És mennyivel szebb így!

Ha mellelte nem állott volna Etelka, talán nem is maradhatott volna közönyös a szép urnő pillantásai iránt. De ott volt a szerény, bájos leány is, ki ugyan nem versenyelhetett szépségben büszke nővérével, de azért Kálmán érezte, ha a kettő közül választania kellene, egy percig sem haboznék, kinek ítélje oda az elsőséget.

Ebéd alatt az alispán sok mindentről beszélt s Kálmán itt-ott igazat adott neki, hanem sokban őszintén kimondá, hogy nézeteit nem fogadhatja el, és elfogult.

— Ilyenek a fiatal emberek! — mondá az alispán. — Huszonmég éves koromban én is legokosabbnak hittem magamat. Ön is be fogja látni, hogy a szenvedély nem higgadság!

Kálmán szinte örült, mikor vége volt az ebédnek és a két fiatal hölgygel a parkba mehettek, hol közönyös tárgyakról folyt a társalgás és Etelka minden virágját megrutogatót, melyet ő ápol, mire aztán Margit kisasszony mosolyogva jegyzé meg, hogy a kis nővérnek ilyen ártatlan mulatságai vannak.

— Gyöngéd mulatságok! — szolt a fiatal ember. — Ekkor az én mulatságaimat bizonyára elkarhoztatná ön; mert én a virág helyett a lovat, öntöző kanna helyett az agarakat kedvelem.

— Diánát sohsem karhoztatám, — jegyzé meg Kálmán, — hanem azért Etelka kisasszony öröme fölé a más fajta mulatságokkal. Végre is a hajlammak parancsolni nem lehet. Talán Margit kisasszonyhoz nem is illenének úgy a virágok, mint Diana körmezetete.

Kálmán Margit oldaláról majd mindig Etelkához tért át.

— Meg is kell magamat dorgálnom! — mondá Etelka. Nem is köszöntem meg az ön szívesességét, hogy a multkor a forrásig kísért. De a váratlanul érkezett kocsai... meg Margit...

— Oh! Ily Margit kisasszony megköszönte a kegyed nevében is.

— Ő csak a maga nevében köszönheti meg s azért el nem mulasztatom, hogy most én is meg ne köszönjem.

Etelka kisasszony kezét nyujtá és Kálmán elég bátor volt megszorítani. A fiatal leánykának mintha a vér szökkenet volna arcába.

Estefelé, midőn Kálmán távozott, oly különféle gondolatok lopóztak agyába és érzelmek szívébe, hogy félni kezdett.

Egy büszke nemes leányról és egy nem-nemes szegény emberről szóló szerelmes történetnek sohsem volt még jó vége.

(Folytatás következik.)

SZÉPFALUDI Ö. FERENC.

Egy tudományos német folyóirat a magyarokról.

I.

Napjainkban, midőn a nemzetiségek mozgalmát mindenféle észleljük, midőn a nagy nemzetiségek minden rokon elemet magukba egyesíteni törek-szenek, ránk nézve nem lehet közönyös semmi oly szó, melyet külföldön rólunk ejtenek. Az ily külföldi nézetek egyrészt azon rokon- vagy ellen-szenvet tolmácsolják, melylyel elszigetelt magyarságunk iránt viseltetnek, de tolmácsolják a politikát is, melyet nyíltan vagy titkon ellenünk alkalmazva láthatunk; másrészt meggyőződhettünk ezen külföldi nézetekből arról, hogy a tudatlanság vagy roszakarat még ma is mily sok bárgyuságot hadar el rólunk.

Sajnosan kell e helyütt éppen a magyarországi németnyelvű journalisztikát méltó váddal illetnünk, mely nagy részben oka a külföldön rólunk elterjedt ferde nézeteknek. Vegyük csak magát a legtekintélyesebb »Pester Lloyd«-ot, nem veszélyesebb terjesztője-e ez a germanizációnak, mint a régi osztrák vasúttak, nem ébreszti-e föl mintegy a pangermanisztikus vágyakat, midőn minden kis újdonságával tendenciosusan a magyar barbárságot akarja föltüntetni, midőn óriást csinál minden szunyogból, midőn átalánosságban mond el olyakat rólunk, a mik kivételek? Pedig ezen lapnak szerkesztője magyar országgyűlési képviselő s a magyar tudományos akadémia tagja! És mégis ki nem olvasta pírulva csak pár hét előtt is e lap azon tudósítását, melyet a Kisfaludy-Társaság közgyűléséről s illetőleg Toldy Ferenc beszédjéről irt.

Nem egy köztünk született és élő német író volt-e, ki csak nem rég oly cikket irt a világ minden részén elterjedt, százezernél több példányban nyomott »Gartenlaube«-ban a magyar igazságszolgáltatásról, mely azt hitheteli el a külfölddel, miként hazánkban még ma is divatban vannak a kizókamrák? Pedig Dux Adolf úr a Kisfaludy-Társaságnak is tagja volna.

Ily dolgokra csak az mondhatjuk: »Isten ments meg a veszedélyes jó barátoktól, ellenségeinktől aztán majd csak megmentjük magunkat.«

Az előrebocsátottak után nem csodálkozunk, ha Németország legregibb s legtekintélyesebb encyclopaedikus lapjában, az Augsburgban megjelenő »Ausland«-ban, melynek németül író munkatársai közt Vámbéry Ármán tudomás nevét is többször ott találtuk*, ismét oly cikk jelent meg Magyarországról, mely némi általános igazság mellett sok ostobasággal teljes.

»A német nyelvtörzs közvetlen keleti szomszédságában egy sajtóságos nép sajtóságos országban lakik, — így ír az említett cikk. — Habár a német műveltség központjaihoz közel van is, csak ritkán vetődik azon, sok tekintetben érdekes területre egy-egy turista, minélfogva az a még nem igen ismertek közé tartozik. Még maguk az osztrák monarchia alattvalói is csak akkor látó-

* Vámbéry Ármán nagy szolgálatot tett a tudományos világunk, különösen az etnographiának, midőn Közép-Ázsiáról az eddig ismerteken kívül számos új adatot közölt. Hanem hazáját, melyben született, növekedett s most is él, Bokharánál, Khivánál és Szamarkandnál, hol csak pár hétig időzött, jobban ismerheti, s így hazájának aránylag nagyobb szolgálatot tehetne, ha az »Ausland«-féle magyar-ismerető cikkeket valódi értékre leszállítaná azon lapban, melyet ő is olvas, mert munkatársa.

gatják meg az újabb időben jelentékeny politikai önállóságához jutott magyar koronaországokat, ha fizlet vagy családí összeköttetés szólítja őket oda; mulatságból ritkán, s csak az újabb időben kezdenek a Kárpátokban fekvő Tátrahegyek nagy-szerű tájképi szépségei kisszámú természetbarátot és hegymászót magukhoz vonzani. S valóban, Alsó-Ausztriából jöve alig lépünk át a magyar határt, azonnal egy idegen, csak nehezen megtanulható nyelv *durva hangjai* ütök meg füleinket, mely nyelv a művelt Európa egyetlen más nyelvéhez sem hasonlít; így az ország jellege is tökéletesen elüt minden más országtól: *kicsinyben képe a nagy ázsiai sivatagoknak.* (A tudós úr talán Rákos homokbuckáin írta cikkét!) Itt, a Duna és Tisza lapályain tanyáznak a magyarok (magyaren), kiknek származása oly sokáig volt tudományosvíták tárgya. Azonban ők nem egyedüli lakói a »Magyarország« (Ungarn) nevezet alatt értett társországoknak, hanem itt is számos faj keverékével találkozunk.

»Figyelmeztetünk ez alkalommal arra, hogy Európában csaknem sehol sem található homogén népséget, habár első pillanatban a fölületes vizsgáló szeme előtt el is tűnnek a már alig észrevehető különbségek. Az osztrák császári állam kivételével — melynek említésénél mindenki azonsoknyelvű lakosságra gondol, melyből az alakult — a nagy közönség megszokta a többi európai államokban egységes lakosságot képzelni. Már a nyugoti művelt államokra vonatkozólag — melyek Anglia, Franciaország, Belgium — sem áll ezen feltételezés, annál kevésbé világgrészünk keleti országait illetőleg. Nemcsak Ausztria, hanem Török- és Oroszország térképe is rendkívül tarka, mely tüzetes népművelési tanulmányt igényel. Az osztrák (sehol sem osztrák-magyar!) monarchia határain belől az arány még sokkal rosszabb, mert nem elég, hogy egymástól egészen elütő elemek, mint egyes tartományok: eg és z

állammá illetetnek össze, hanem a legtöbb tartományt is egymástól teljesen elütő fajok lakják, melyeknek különböző szokásai, szükségletei, hagyományai és történelmi kifejlődése tekinthető az azon politikai vonaglás kútfőjének, mely a birodalmat két évtizednél régebbi idő óta mozgatja. (És nem az abszolutizmus megdőlésével a szabadabb lélekzés, mindenfelé az önkormányzat felé törekvés?) Egyedül a népművelési nyújt kulesot a nagy talányhoz: Ausztriában a politikai kérdések mindegyikétől ethnographiai. Az alábbi fejtegetésben különösen a »Lajthán inneni országok« ethnographiai viszonyaival akarunk foglalkozni.

A névtelen német tudós ezután szemügyre veszi a husz év előtti népszámlálást s ezt összehasonlítva az 1869-dikinek eredményével (mely már Erdélyt, Horvát-Tórországot s az ürvide-

ket is magában foglalja), azon tapasztalathoz jut, hogy ezen két évtized alatt csak az erdélyi százas népség mutat esökkenést.

»Az 1869-diki általános népszámlálás alkalmával — folytatja tovább — Magyarországon a nemzetiségi statisztikai adatokat politikai okokból kihagyták, s pedig azért, mert ha az 1857-hez hasonlítva, a magyar elem szaporaságot mutatott volna, a magyar kormányt hamis összezárással vádolhatják vala.« (Ez volt-e a valódi ok, mely miatt a nemzetiség számba nem vétetett, nem tudjuk; kárát azonban minduntalan érezzük, annyira, hogy Keleti Károly, a statisztikai osztály főnöke a kormány mulasztását pótlándó, magánúton látott a nemzetiségek összeszámításához, alapul az iskolalátogató gyermekek nemzetiségét vévén, minnek a eredményeül az tűnt ki, hogy Magyaror-

rá, hogy uralmukat fön fogják tartani. A német erő néhány évtized alatt Magyarországot tösgyökeres német cultura alá vetette volna, ha megtartja az országot kezei közt (természetesen abszolutisztikus kormány segítségével), ha támogatást nyer az erdélyi százasoktól, támogatást a felvidéki, vojvodinai (?) németektől, az elnémetesített katonai határvidéktől s végre a vasúti forgalomtól. De mindez nem történt, úgy hogy a németek (t. i. a Bach és Schmerling germanizatorai) kénytelenek voltak az uralmat átengedni a magyaroknak, vagy miként mondják: »Magyarország ismét visszanyerte önállóságát.« (Ime, kibujt a szeg a zsákból.)

»Egyébiránt alig van valamely államnak oly szüksége erős központi erőre, mint Magyarországnak. Nemzetiségei és földirati sajátosságai miatt

nehezen tekinthető át s ítéltető meg, azért csak saját központjából kormányozhatatik s nem egy távoli, határain kívül eső fővárosból (t. i. Bécsből), hol soha sem jutnának tisztába Transilvánia népgyűlékével. Éppen oly ellentétes az egyes nemzetiségek jellege, mint az ország földirati jellege. A beláthatatlan síkságról összevissza ázszó bérések közé jutunk; áthatlan rengetegekből szelőd, kedves dombos tájra; gabnában és borban bővelkedő vidékekről sívár, szegény, természetlen hegyes tájakra. Éppen ily nehéz összeegyeztetni lakosainak határozott függetlenségi érzékét rabszolgai ön-alávetésével; az uralkodóház iránt való kétségbevonhatlan hűségét annak kormánya ellen való nyakas ellenszegülésével; bizonyos nyílt őszinteségét és becsületességét a *rabló mester-ség iránti hajlandóságával.* (Míntha csak a »Pester Lloyd«-ot olvasná az ember.)

»A kedélyek és mérsékletek ezen különös vegyületekből emelkedik ki a tulajdonképi *ugar*, a telivér magyar, különös sajátosságaival. Benne hazája minden fajának fő erényei és bünei őszhangú egészsz-

Szél lakodalmi menet.

szágban a magyar elem 48.84, Erdélyben 31.71 százalékot képez; a német 14.32 és 10—66-et; az oláh 10—92 és 57.47-et; a tót 16.42 és 0.01-et; a szerb Magyarországon 2.58-at; a horvát 1.87-et; a rutlén 4.08-at; egyéb nemzetiségek Magyarországon 0.02, Erdélyben 0.15 százalékot.)

E szerint míg 1857-ben a magyarság száma 4.866,556-nak van jegyezve, ma a magyarok száma több, mint 6.260,000.

»A ki tehát elfogulatlan szemmel tekinti Magyarországon a dolgokat, alig tagadhatni, hogy ha valaki sz. István koronája területén oly fajt keres, mely a vezetést ezen népzagyalékban átvegye, ennek a magyar fajra (magyarischer Stamm) kell esnie,« — mondja tovább ismertetőnk, s ezen nyilatkozatáért elismeréssel tartozunk neki. »Ellenben a németek nem számolhatnak

látشانak olvadni. Magyarországon nincs becsületesebb pór a magyarnál; a kereskedő, az üzletember, a kézműves és szatóság legörömbestebb a magyarral érintkezik; a német paraszt egy szusz alatt tiszser is megcsalja őket; a tót tiszser is megígér valamit, de soha sem tartja meg; az oláh hízogó szavak alá rejti ravasszágát, míg a szerb gyanús becsületességével tüntet. A magyar nem hazudik és nem csal; hanem a magyar az első, ki kezűgyben van, midőn idegen vagyonnak erőszakkal elvételéről van a szó. Magyarországon a betyárságnak nincs nagyobb barátja, mint a becsületes magyar paraszt.

»A ki valaha már hallott valamit a magyar déről, emlékezni fog rá, hogy már hallotta a »betyár« szót. E szavat majd való értelmében használják s akkor a puszták féktelen, rabló fiát

értik alatta, majd jelképileg veszik, s ez esetben azokat illetik vele, kik modorukban tisztességes magukviséletet nem követnek. Ezen utóbbi értelemben a betyár szót éppen úgy használják éjjeli nyugodalmukban háborgatott tisztességes polgá-

két nevezet, úgy a legény, mint az eredetileg török »betyár« szó annyit tesz, mint nőtelen férfi; egyébiránt a szegény-legénykedés a nemzeti jellemben gyökerezik (!), sőt visszavihető ez a magyarok őstörténelmi multjába is. (!) Mintha bizony a ger-

»A puszták ezen fiainak jellemében van bizonyos erősnérzet s minden kényszerből való undorodás, valamint nagy merészség (Tehát a pusztai betyároknak jellemzi német tudósunk egész nemzetünket.) A társadalommal s annak hatósági

Nero az égő Rómát bejárja. (Pillay Károly festménye, s gr. Fálty János rajmálka a nemzeti muzeumnak.)

rok a pajkos fiatal emberek ellenében, miként a szerenesétlen tanítók dorgálásaikat nevető tanítványaikkal szemben. Maradjunk azonban a tulajdonképeni szegény legénynél, kit közel és távol »szegény legény« nevezet alatt is ösmernek. Mind-

mánok, rómaiak, normannok, görögök, frankok, phöniciak s a mai európai népek más elei éppen úgy nem jártak volna őstörténelmi multjokban rablókalandokra, mint a mi eleink, midőn »a ki erősebb, annak van nagyobb joga« elv uralkodott!

képviselőivel szakítottak, de nem a nemzettel, melynek ők teste és vére. Ok a nemzeti zenének nagy barátjai s legjobb lábba állanak a cigányhegedűsökkel. Együttal ők sok pusztai ballada szerzői és hősei. Nagylelkűségük és vitézségük

vonásai is azt mutatják, hogy a betyárok minden társadalom elleni működésük dacára azon törzstől, melyhez tartoznak, nem szakadtak el. Végre, miként magának a nemzetnek, nekik is megvan a maguk nemessége és köznépe. Az utóbbiakat azok képezik, kiknek még nem sikerült paripát szerezniük; ezek kezdők, kik sörtést, birkát, borjút, csikót lopnak s garázdálkodásukat gyalog üzik. Ezek oly kifejezéssel illetetnek, mely mintegy mutatja, hogy még kezdők. Nevük »kapa-betyár«.

És itt meg nem állhatjuk, hogy egy észrevételt ne tegyünk, nem először és talán nem is utószor. Alig olvashatunk Magyarországról külföldi ismeretést, mely ne foglalkoznék legkivált szegénylegényeinkkel, csikósainkkal, mintha bizony egész nemzeti életünk lólopásból, összes közéletünk betyárkodásból állana; mintha nem volna gyors léptekkel előre haladó s jövőben nagy missióval bíró kulturánk, nem zajos és erőteljes politikai életünk, nem városi polgárságunk s nem értelmes szántóvető, bormivelő és iparos népünk. Hanem a külföld ezen búrnyu egyoldalságának magunk vagyunk okai, első sorban művészeink s aztán versírunk; genre-festészeink oddig alig tudtak képet festeni, mely ne szegény legényt, baltás bakonyi kanaszt vagy vándor cigányt ábrázolt volna s népies poétáink (kik közül számos az alföldi rónáknak soha színét sem látta), a hősiség ideáljaként zengedezék a lókötők üsd-ágyonok diésőségét, sivár kedélyük — alig egy-kettő kivételével — nem bírva népünk élete igazán idilli oldalát fölfogni. Ezután a hazánk vidékeit csak vasúti vonatok ablakaiból ismerő némettollú magyarországi írók természetesen csak azon oldalról valának képesek minket ismertetni, mely oldalról már minták feküdtek előttük magyar kép- és versíróktól. Egyébiránt midőn egy-egy külföldi szobatudósunk a magyar fajt Rózsa Sándorok és Patkók után jellemzi, az épp oly neveltséges, mintha mi a németeket Schinderhaunes-ük, az angolokat Robin Hoodjuk, a franciákat Cartouche-uk után akarnók jellemezni; azaz mert vannak híres zsebmetszőik, fojtogatóik, tehát a német, francia és angol nemzet jellemének fővonása a zsebmetszésre, fojtogatásra és zsiványkodásra való hajlam.

»A népek ezen naperseségét és vadságát az okozza, hogy *semmiennéi* iskolai oktatásban sem részesül,« — mondja ismét a német tudós, holott föntebb éppen ő idézi Keleti Károlyt, ki az iskolalátogató gyermekek nemzetiségi számarányából számította ki az országban lakó egyes nemzetiségek számát. »A magyar községek helyzete hozzá magával, hogy a rendezett iskolázatás ki nem vihető. (Hát a tanyai iskolákról hallott-e már valamit németünk?) A magyar alföld meg van fosztva minden természeti szépségtől. A lakások, vagyis tanyák ezen egyhangú síkságon természetesen messze vannak egymástól, ha pedig azok egy-egy pusztává vannak egyesítve, még akkor is oly nagy a távolság, hogy a gyermekek télen (midőn az iskolázatás szokott végbemenni) nem látogathatják tanodájukat. Ellenben a városoknak és mezővárosoknak lakossága roppant nagy, 17—20,000, úgy hogy azokban egy vagy két rossz iskola nem képes befogadni az iskolaköteleseket. Másrészt a tanító-személyzet maga is oly tudatlan, hogy annak vezetése alatt az ifjúság nem igen tanulhat valamit, hiszen maga a miniszteri jelentés is (1870.) azt mondja, hogy Zemplén vármegyében működik tizenhét oly tanító is, ki írni nem tud. (Ez bizony nagyon szomorú, hanem az illető községek nem magyar ajkúak; ez adat sem szolgálhat tehát a magyar faj műveltségének jellemzésére).

»A műveltség ily hiánya mellett, mely a magassabb polgári osztályokba is kiterjed, nem esodálkozhatunk, ha az ipar mostanig paragon hevert. A magyar e pereig nem tanúsított az ipar iránt érdeket, mert nem szorult eddig más kenyérkeresetre, mint a földmívelés- és baromtenyésztésre.

Sőt a földmívelést is, mi a magyar élet főere, csak lanyhán üzik. A *zsidóemancipáció* óta azonban az ipar emelkedni kezd s ez által az ország számára a gazdagság megmérhetlen forrása nyíltak meg. Természetes, hogy ezen ipart tökéletesen a zsidók képviselik. Ok az intelligencia terjesztői s központjai a társadalmi életnek, mely utóbbiról Pest s néhány más nagyobb város kivételével egyébiránt szó sem lehet.«

Ez utóbbi pont, melyet csak kivonatlag adtunk, tökéletesen meggyőz bennünket azon hitünkben, hogy ezen cikk is azon magyar-német zsidók egyikétől ered, kik föltűtettségükben az önhittség netovábbjai, s kik e cikkben is a magyarországi ipar egyedüli képviselőinek, a társadalom központjának s az intelligencia terjesztőinek mondatnak. Az öndicsőítés ezen szaga olárlta, hogy ki lapang a cikk alatt.

(Vége következik.)

Svéd lakodalom.

Egy lakodalom ünnepe mind, a svédéknél különösen az, hol a falukon szász család közül alig akad nyole tehető, s ki kedvére mulathat, a többi folytonos keserves munkával miveli a földet, melyet a mocsárok, tavak és szirték annyira elvettek tőlük, hogy az országnak csupán tizenhatodrésze termő föld. Télen pedig a ragadozó állatokkal, medvékkel s farkasokkal állanak folytonos küzdelemben.

A lakodalmonok tehát vigadnak, a mint lehet, s a pálinka és sör hatalmasan fogy.

A menyasszonyt zenezővel, a falubeliek csoportosulása mellett vezetik ki a szülői házból, hol a lakodalom szokott folyni. Kétkerékű s egyfogatú talyigák állnak készen. Kétfogatúak ritkák, mert a nép szegény.

Nem minden falunak van temploma, s mivel e gyér népességű országban távol fekszenek a falvak egymástól, szükség van járművekre, mert néha két-három óra hosszat is eltart az út.

Egy ily lakodalmas menetet ábrázol egyik képünk. A népség talyigákon és lovakon kíséri a fiatal párt, ki koronás nászjelvényben együtt ül az egyik talyigán, előttük a zene, mely egy hegedűsből és klarinétusból áll.

Merre elhaladnak, dal, zene, lövések kísérik a menetet. A svéd ritkán hagyja el löfgyverét. Olykor a kancsókat sem hagyják otthon, kivált ily ünnepi alkalomkor, ha nyári meleg van.

Igy érnek haza, olykor annyira elfáradva a távolság és rossz utak miatt, mintha nagy utazásból tértek volna meg.

Piloty „Nero“-ja a nemzeti muzeumban.

Gróf Pálffy János pozsonyi főispán pár hét előtt nevezetes ajándékkal lepte meg a nemzeti muzeumot, megvásárolván számára 10,000 forintért a híres müncheni művész: Piloty Károly egyik nagy festményét, mely már az 1862-iki londoni világtárlaton is általános figyelmet gerjesztett.

E festmény által a realiztikus irány is képviselve van a muzeumi képtárban, és pedig a realiztikusok egyik leghíresebb mesterének műve által, ki sok magyar festőnek is volt tanítója, s kinek modorát igen kitűnően képviseli Székely Bertalannak azon festménye, mely H. Lajos holttestének föltalálását ábrázolja.

A realiztikusok a színezés lehető természetességére törekednek. Hiven lefesteni mindent úgy, a mint előttük áll: ez oly föladat, melyet a régibb művészek nem egészen igyekeztek megoldani s a vászonra átvitt tárgyakat, színeiben is a compositió uralma alá vetették. Ok egy ideális színvilágot alkottak, mely saját érzékük szerint inkább megfelelt az eszményi szép alakjainak, a formák erőteljességének, mint az, mely rajta van ugyan a tárgyakon és alakokon, de nem mint igazán természetes, hanem mint idegen befolyások járuléka, például mocsok a tárgyakon, s ruhák, napernyők árnyékában megörzött fehérség arcon és testen, stb. Ez iskola (melyet ellenségei »violaszínű«-nek szoktak nevezni) többféle megtámadásnak van kitéve, s a művészek egyik főhibájával rójják föl, hogy a természetes színek hiú alkalmazása gyakran zavaró hatással van a szemlére, mert ily modor mellett a mellékes tárgyak gyakran annyira nem állnak színharmóniában a fő tárgygyal, hogy a figyelmet a másodrendű tényezők első helyen vonják magukra.

E váddal Piloty »Nero«-ját is illették, nevezetesen az előtérben levő kő- és épület-maradványok éles föltűnőségéért, mely valóban a legtermészetesebb hűséggel és nagy gonddal festett részlet.

E festményt látva, meglehetősen megismerkedünk a nagyhírű művésszel. A kivitel nagy technikai ereje, a szép rajz, a művészi csoportosítás s az egész kép berendezése rögtön tudtukra adják, hogy a ki festette, elsőrangú művész.

A tárgy a história egyik mozzanatán alapszik. Nero följújtotta Rómát, hogy a nagyváros égésének szörnyű látványát élvezhesse. Ott látjuk őt az égő város egyik utcáján, a mint a romok közt lépdél, kíséretével. A háttérben még égnék a házak, s nehéz füst száll föl az üszkőkből. Sötét, borongó e háttér, s Nero alakja, fehér tógájában, fején rózsakoszorúval, művészi elentében áll a kép közepén. Igen szépen rajzolt alak ez, kevély arccal. Két gyermek bámulva nézi a hatalmas urat, ki a romlás közepette jár fényes kíséretével, megkoszorúzza.

A művész Nero-ban nemcsak Róma elhanyagotóját akarja bemutatni, hanem a véregetző tyrannust is. Aldozatai, a legyilkolt keresztények ott hevernek az előtérben. Egy martyr-család ez: férj, nő és gyermek, szép csoportozatban omolva a halál karjaiba. A férfi kezében még ott van a kereszt. E csoportozat ellentéte a két zord hareos, kik a caesar ünnepi sétáját megnyitják. Durva, nyers arca férfiak, hideg acélba burkolva.

A kép alakjai életnagyságúak, s az egész egyike a muzeum legnagyobb tőrfogatú festményeinek. A közönség mindig nagy csoportban áll előtte s hosszasan nézi a zsarnokság ez illusztrációját.

A derék adományozó igen nevezetes ajándékkal gazdagította muzeumunkat ez érdekes festmény által.

Alföldi népünk babonái.

Ha a fejős *tehenet* tartó gazda istálló ajtajáról sz. György éjszakáján darab forgács levágatik, azon évben a tehen teje ne számitson.

Ha valaki tehenének teje elvész, az erdőre kell menni, ott jó három magyorrópiát vágni s azzal a tehenet keményen megverni. A ki a tehenet elviszi, az fogja a verést érezni, a tej pedig meg fog jönni.

Ha a tejet elviszik, midőn este a csorda hazajön a legelőről, az utcaajtó mögé kell állni s ómnét úgy dobni egy kendőt a bejövő tehen hátára, hogy azt észre ne vegye; midőn aztán a kendőt magáról lerázza, azt vasvillával össze-vissza kell szurdalni s a fájdalom a tejtolvaj fogja érezni.

Hogy a tehenet tartó gazda istállóját sz. György éjszakáján ne környékezzék a boszorkányok, az istálló ajtajára úgynevezett Temondál-füvet kell fölakasztani.

Hogy a tehen szarvát a moly meg ne egye, új év első napja hajnalán rá megg cipőt kell lúzni. Ha a tehenet valaki megrontja, istállóajtaja elé a gazdasszony kötényét kell teríteni s a tehenet rajta keresztüllajtani. Ha keresztülment rajta, a kötényt somfapálcával erősen meg kell verni s a tehen megrontója fogja a verést érezni.

A *méhek* midőn tavasszal kirakják, a gazda az nap mindig azon helyen maradjon, a hol kirakodott s oda senkit se ereszzen, úgy azon évben szerencséje lesz a méhhez.

A kirakott méhek kasainak azon dugóját, melyvel őszszel bedugatnak, a tavaszi kitevéskor mind össze kell szedni s a méhes észak felőli részén elánni, úgy szerencsések lesznek a rajzások.

A méhkasokat kirakáskor üres kasokkal vegyest úgy kell beosztani, hogy a méhkel telt kasokat valamely méhész meg ne olvashassa, mert másképp elviszi a szerencsét.

A méheket pénteki napon nem kell fölfordítani, mert másképp mind elvesznek.

Méhész méhésznek ne adjon mézet, mert azzal szerencsét is odaadja.

A méhkasok számát soha senkinek sem kell megmondani, sem a méheket idegen méhésznek fölfordítani engedni, mert az rájuk olvas s méhek elhalnak.

Méhes kertbe nöket nem kell beosztani, mert ha nőt csip meg a méh s visszaröpül a kasha, a lép megröghad.

Ha *bagolva* röpköd valakinek, akkor bánatot, ha jobb szeme: örömet várhat.

Ha jobb *füle* cseng: diésérik, ha bal: akkor gyalázzák.

Ha *hold újultak* valakinek zsebében pénz van, hold fogyaték nem írli ki onnan.

Ha a *katya* a ház ajtajában nyújtózkodik, vendéget várhatunk.

Ha a *katya* az udvaron hentergőzik, rossz időt várlatunk.

Ha a *kutya* éjkenként az udvar közepén hál, akkor jó idő, ha elbuvik, rossz idő következik. (Ennek van természetellen magyarázata.)

Ha a *kutya* a földet kaparja, eső lesz.

Ha a *kutya* vonít, tüzet lehet várni.

Ha valaki távollevő rokonának életéről vagy haláláról akar tudomást venni, akkor tojást vesz elő, arra selyemszálat köt, így együtt tüzes kamuba takarja s ha a selyemszál leég, a rokon meghalt; ha épen marad, akkor egészséges.

Az ezredes.

— Elbeszélés Turgenjew Ivántól. —

(Folytatás.)

VII.

Megkísérlem az ezredessel beszélni... de Narkisznak igaza volt. A szegény aggastyán elmeje csakugyan igen eltoppult. Kérdézősködött családom után, és miután kétszer ismételtette, gondolatokba mélyedt és így szólott:

— Azt hiszem, nekünk volt itt egy ily nevű bírónk. Gurke, mi? volt itt egy ily nevű bíró?

— Volt bizony, kedves Thomits Wassilij, nagyságos uram! — viszonzá Gurke, ki különben úgy bánt vele, mint egy gyermekkel. — Csakugyan volt itt egy ily nevű bíró... Adja csak ide horogját... a kukacot már valószínűleg lerágták... úgy van, lerágták.

— Nem volt ön ismerős a Lomoff-családdal? — kérde egyszerre felém fordulva és látható izgatottsággal az ezredes.

— Micsoda családdal?

— Lomoff! Iwanits Tivadar, Iwanits Ewstignej, Iwanits Alexej a zsidó, Theodulia, Iwanowna a rablóné és aztán...

Az ezredes elhallgatott és összecsett.

— Ezek állottak ez úrhoz legközelebb! — suttogó felém hajolva Narkisz, — ezek, névszerint Iwanits Alexej, kit zsidónak mondtok, és ennek nővérei, Iwanowna Agrafena, tették tönkre egészen.

— Mit beszélsz itt Iwanowna Agrafenáról? — kérde hirtelen az ezredes és feje fölemelkedett, és fehér szerzőldői összehúzódtak. — Jól vigyázz magadra... És micsoda név ez: Agrafena? Iwanowna Agrippina, így hívták őt!

— Jól van, jól, kedves uram! — esítította Gurke.

— Nem tudod, hogy Melonoff költő miket írt róla? — folytatta az aggastyán valóságos pathoszszal. — Nem Hymen gyertyái lobogtak! kezdé a magánhangzókat, az «en» és «an» szótagokat franciáns ejtve ki, és mindez oly különösen hangzott. — Nem annak fákllyái... De nem, nem is így van... várj csak, megvan...

»Nem a mulanónak hín imádlása.

»Nem Anarantios, sem pedig Porphyros.

Csak egyért lángola...

— Ez róltunk mondatott... hallod?

»Cak egyért lángola, folyton, mind szünetlen.

Tartósan, bensően, mélyen, küle önösen.

Szive véredénye...

— És te azt mondog, Agrafena?

Narkisz félig megvetőleg, félig közönyösen mosolygott.

— Boldogtalan különé! — suttogó magában. De az ezredes már ismét összegörnyedt, a horognyél kiesett kezéből és a vízbe hullott.

VIII.

— Ha közelebből szemügyre veszem, a mink van, — mond a sekrestyés, — úgy mai horgászásunk nagyon soványul ütött ki. A halak sehoggy sem akarnak a horogba kapni. De meleg is van már, és uram is melakórba esett. Legjobb lesz, ha haza megyünk.

Zsebéből óvatosan egy bádogszelencét vett ki, abból ujjjára burnótót rázott, és ugyanazon mozdulattal teletöltte mind a két orrllyukat.

— Ez aztán tubák, — nyögé magához térve, — hat, megkap, mint a fájdalom! Nos, most kedves Thomits Wassilij, ha úgy tetszik, mehetünk, itt az ideje.

Az ezredes fölkel a padról.

— Messze laknak önök innét? — kérdezőm Gurke-től.

— Messze? Nem! Alig egy wernstnyire.

— Ha megengedi ön, elkísérem! — mondom az ezredeshez fordulva. Nem akartam őt elhagyni.

Szemembe nézett, és miután azon sajátos, jóhatású, udvarias, finom mosolylyal, mely nekem mindig a hajport, francia kabátokat, szóval a tizenyoleadiki századot juttatja eszembe, felém fordult s divatos szölamokkal elmondta, hogy ő ezt igen szívesen elfogadja, és ismét összecsett: a

Katalin korabeli gavallér föltűnt egy pillanatra, és aztán ismét eltűnt.

Narkisz csodálkozott szándékomon; de nem figyeltem süvegeinek kedvezőtlen mozgatásával és az ezredessel, kit Gurke támogatott; kimentünk a kertbe. Az aggastyán meglehetősen gyorsan járt, és olyanformán, mintha falábakon meinte.

IX.

Egy kevésbé járt ösvényen, a fügazdag völgyön és a nyires teljes közepén mentünk.

A nap erősen sütött, a sármány pityegett, rikkantott a zöld sűrűben, a fülemilék aludtak itt-ott az ösvény szélén is; az alacsony löher felhő és piros virágai fölött csapatosan röpködtek a kék lepkek, a méhek elrejtőztek, és álmosan, lomhán zsongtak a mozdulatlan fűben.

Gurke fölchelődött; úgy látszik, tartott Narkiszról, hiszen ismerhette; én azonban idegen, ismeretlen voltam előtte, ki csak imént érkezett, velem csakhamar bizalmasabb lett.

— Igaz, — kezdé a beszédet, — hogy uram már megszokta a börtölést, de egy sügörral aligha jönlakik. Talán a nagyságos úr lesz szíves valamivel járulni? Itt az alsó csapadékban, az erdő végén pompás személyek kaphatók. Én szegény bűnös, ha a nagyságos úr oly jó lenne, szintén örömet meginnám egy pohárka pálinkát, egészségére, s hogy az isten hosszú élettel áldja meg és dolgai jól folyjanak.

Adtam neki egy félrubelt, és alig tudtam megemekedni kézesökjától. Megtudta, hogy szenvedélyes vadász vagyok, és elbeszélte, hogy van neki egy barátja, egy katonatiszt, ennek van egy svéd mindenherr-puskája, rézesővel; egy ágyu semmi hozzá, ha elsiül, elalul mellette az ember; azt mondja, hogy egy franciától kapta; és a kutyája, az valóságos természeti csoda! hogy ő is mindig szenvedélyes vadász volt, és a pap meg is engedte ezt neki, — sőt foglyokat is fogtak már együtt, de a plebános, az valóságos zsarnok, és nem akarta ezt megengedni. A mi pedig Semenits Narkiszról illeti, — folytatá csaknem éneklő hangon, — tudom, hogy a-nak véleménye szerint én a világ legmihaszna emberem vagyok, s hogy mint a bagoly összehuzza szemöldéit, és azt hiszi, hogy kanállal ette a búléseséget.

Ekközben a csapadékhoz értünk; vén, rozszant épület volt ez, elől is kerttel, hátul is kerttel. Egy erdőnyúl eb feküdt az ablak alatti lyukban, előtte pedig kakas kapargált a homokban.

Gurke leültette az ezredést az ajtó előtti padra, és eltűnt abban a pillanatban a csapadék belsejében. Mig személyeket vett és egy pohárka pálinkát fölhajtott, nem vettem le szememet az ezredesről, ki isten tudja miért, mint rejtélyt tűnt föl előttem.

— Ez ember életében — gondolám — valami rendkívülinek kellett történni!

O azonban nem is figyelt rám, összekuporodva ült a padon, és néhány szegfűvel játszott, miket barátom kertjében szakított.

Végre előállott Gurke, személyével kezében; egészen vörös volt, és mód nélkül kezdett; arcán az örvendetes meglepetés kifejezése ült, mintha kolletem, váratlant látott volna. Azután megkínálta az ezredést személyével, ez beleharapott, és mentünk tovább.

X.

A pálinkától — mint mondani szokás — kissé benyakalt Gurke most vizasztalni kezdé az ezredest, ki mellette mintha falábakon járt volna.

— Miért oly szomorú ön, kedves uram? — miért lógatja úgy fejét? Ha megengedi, majd énekelek. Jót állok érte, hogy tetszeni fog! Hígyje meg ön, — mond felém fordulva, — az én uram mindig vig; és milyen vig! Tegnap a viztalpon egy asszonyt láttam, ki ruhátok öblögetett; kővér, vastag asszony volt, ő azonban mögötte állt és markába nevetett! Istenemre, engedje meg, és azonnal meglátja. Ismeri ön a nyulról szóló dalt? Sohse nézzen azért úgy rám, mert oly semmitmondó külsőm van. Városunkban van itt egy cigányasszony; iszonyu bosszorkány, de ha énekel: »feküdj le és halj meg!«

Föltárta nedves, vörös ajkait, és elkezdett énekelni, fejét félrebillentve, szeméit bezárva és szakállát borzalva:

Sűrűnben kis nyulaeska...

A válasz jó! Nosza rajta!

Lélegzeli sem megszel.

Figyel, fülel, bární über.

Végörája ez ma néki!

»Mondjátok meg, arra kérék,

Mit vétettem ön tönkétek.

Oh! vadászok? Igaz ettem

Káposztát lenn a berekben,

Oh! de nem a tettektől.

És felszökken a nyulaeska...

Gyors futással a valonba.

»Nos va lász, ha tetszik, bámul!

Mint mozog a farkam hátul!

Még nem vagyok a tettek.

És itt már Gurke nem énekel, hanem torkaszakadtából ordítá:

S estig fizik a vadászok

Az okos kis nyul nyomát ott.

És beszélnek össze-vissza,

Boszankodva, vitatkozva.

»Nem löhöttünk soh se eébla,

Bolondított csak e eébla!«

A versszakok két első sorait elnyújtott hangon énekelte Gurke, a többi pedig gyorsan, frissen, miközben illegette magát és össze-összeütötte bokáját. Mindenik strófa után egy ugrott, és sarkailval combját csapdosta. Midőn úgy ordítá, a hogy csak torkán kifért: »Bolondított csak e eébla,« csakugyan eélt ért. Várakozása beteljesült, az ezredes egyszerre vékony, siralmas nevetésben tört ki, és pedig úgy, hogy nem is tudott tovább menni, ledőlő a padra, és erőtlen kezeivel térdre esapadott.

Szemügyre vettem bilborvörös, betegesen izgékony arcát. Végletlen fájó benyomást tett rám e pillanatban. A siker fölbátorítván Gurket, a kozák-táncot oly dühlvel kezdte járni, hogy nem sokára hason feküdt a porban. Az ezredes hirtelen abbahagyta a nevetést és tovább tipegett.

XI.

Körülbelül negyed wernstnyire lehettünk. Egy völgy szélén kis falucska mutatkozott, ettől oldalvást egy házító állott, félig bedőlő szalmatövel és egyetlen kéményvel. E házító szobáinak egyikében lakott az ezredes.

A birtok urnöje, Lomoff udvari tanácsosné, ki rendszeren Pétervárot lakott, e helyet rendelte az ezredes számára. Havonkinti nyugdíjt fiztetett neki, és szolgálól melléje egy, a faluban lakó idiotát adott, ki ugyan nem igen értette meg az emberi beszédet, de a tanácsosné véleménye szerint pallót söpörni, surolni, levest főzni elég jó.

A ház küszöbén ismét hozzám fordult az ezredes azon Katalin-korbeli mosolyával:

— Legyen szíves belépni szobámba.

Bementünk. Szegényes és piszkos volt itt minden, oly szegényes, oly piszkos, hogy az ezredes, ki hihetőleg észrevette rajtam a hatást, melyet rám szobája belseje tett, vállát vonva, és hunyorítva mondá:

— Se — ne — pas — veil — de perdri...

Mit akart ezzel tulajdonképen mondani, maig sem tudom. Midőn franciául szólítottam meg, nem válaszolt.

Két tárgy azonnal magán vonta figyelmemet a szobában, először a nagy szent-György-kereszt fekete rámban, üveg alatt, és e régies aláírással: »Kapta Guskoff Wassilij a ternigoffi derfendeli ezred guskofftól, Prága megrohanásáért 1784.«

És másodsor olajba festett mellképe egy szép, fekete szemű nőnek, tojásdad barna arccal, magasra fésült porozott hajjal, szépség-tapaszzsal állán és halántékán; rövid, kivágott robe rondéban, kék diszítéssel a nyolevanas évek divatja szerint.

Az arckép hiányosan volt festve, de hihetőleg az eredetinek hü mása. Nem nézett az ember szemébe, sőt elfordult tőle, és nem mosolygott. Keskeny, hajlott orra, szabályos, vékony ajkszélei, sűrű összehuzott szemöldökeinek csaknem egyenes vonalán búszke, parancsoló, hevílkény jellemről tettek tanúságot. Nem kellett valami nagy phantasia ahhoz, hogy elképzelje az ember, mint borított el ez arcot majd a szenvedély lángja, majd a harag pírja. Az arckép alatt — olyan kisebb-fajta állványon — egyszerű mezei virágokból virágbokrétá fonnnyadt vastag üvegpolárban.

Az ezredes odalépett az állványhoz, megöntözte a virágbokrétát, miközben a pohárba illeszté a letépett szegfűt; azután felém fordulva és kezével az arcképre mutatva, így szólott:

— Telegin Iwanowna Agrippa, született Lomoff.

Kétszeres figyelemmel szemléltem a kifejezést, de nem sok jóságot visszatükröző arcot, mely az ezredest egészen tönkre tette.

— Mint látom, ön, ezredes úr, résztvett Prága ostromában, — mondom a szent György-keresztre mutatva, — és szerencsés volt ez akkor még oly ritka kiténtetésben részesülni. Ön tehát emlékezni fog Suwarowra?

— Wassilievits Alexanderre? — viszonzá rövid melázás után az ezredes, miáltal mintha gondolatjait rendezte volna. — Igen, Kicsi, öreg ember volt, és a mellett rendkívül fürgé; ma itt, holnap ott, holnapután ismét másutt.

Az ezredes nevetett.

— Varsóba egy kozák lovon nyargalt be;

teltele volt gyémántokkal és azt mondta a lenyegyeknek: »Nincs óráim, nincs óráim!« Ezek azonban azt kiáltozák vissza: »Vivat! vivat!« Különös bogarai az iste nek! He! Gurke! — folytatá hangját fölemelve (a vig sekrestyé nem jött be velünk). — hol vannak a zsemlyék? Kérdezd meg Grunkát is, ha vajjon nem kaphatnánk-e egy kis kwast? (Savanyú bor).

— Mindjárt megkérdelem, kedves uram mindjárt! — felelé Gurke.

És átadta az ezredesnek a zsemlyéket, s a szobából kilépve, egy piszkos rongyokba burkolt teremtményt talált, valószínűleg Grunkát, az idiótát, és a mint a poros ablakot át meghallhattam, kwast kért tőle, legalább kezéből több ízben tölcseért formált és ránk mutatva, azt sokszor ajkához emelte.

(Folytatása következik.)

Vegyes közlemények.

— (Az ősenvedérl.) Lapunkban már közöltük volt egy francia tudós azon állítását, hogy a levegő ázlag-állat csirákat hordoz magával, melyek vízzel érintkezvén, élő, mozgó, továbbá szaporodó lényekké válnak. Ezen nézet támogatóra talált elő. Bastian hírneves természettudósban is. Most a »Quarterly Journal of Microscopical Science«-ban doctor Sanderson ez. m. nézetet cáfolja, azt állítván, hogy oly oldatokban (folyadékokban), melyek forrpontig hevítették, s mállatesirák, sem gombák soha sem fejlődtek ki, feltéve, hogy az illető edények tisztán ki voltak mosva s a folyadék megfőzése után gondosan elzártak. Továbbá azt állítja, hogy ha az ily oldatok a légköri levegőnek kitették, azokban soha sem fejlődnek ki állatesirák, de igen is élesztő-szejték, végre pedig kék penész, miből az következik, hogy a levegő gombacsirákát igen, hanem ázlag-csirákat nem hordoz magával. Harmadszor, ha oly vizet veszünk elő, mely még meg nem főzetett, vagy ha az illető üveg-edény gondosan meg n. m. tisztítottat, s ha ezek érintkezésbe jünnek a fentebb említett oldatokkal, mindig nagy mennyiségű állatesirák fognak kifejlődni.

— (Talált ősember.) Britx mellett egy akna ásásakor egy homoktróteget fúrtak át s mert később szükség volt vakolathomokra, ezen réteget az aknától némi távolságban ismét fölkuatták s ott homokbányát nyitottak. Itt a televénykéreg két láb vastag, erre homok következik s ezen áradmányi homokban, másfél lábnyi mélységben remekül készített köszekereket, alatta pedig két lábnyira s a barna szén fölött három lábnyira esontvizat találtak, mely fejével a mondott mélységben, lábával pedig még mélyeb. n. fokúdt. Ezen víz koponyájának egy részét bemutatották múlt évi dec. 12-kén a bécsi embertani társulatnak s a koponya rendkívül lapos és alacsony hokla Rokitanszky tanár állítása szerint nagyon emlékeztet a híres Neander-koponyára. Tehát az ősember koponyaalakata is nagyon hasonlít a mai majnok koponyáéhoz.

Hírek.

— (Fejedelmi eljegyzés.) Gizella főhercegnővel Luitpold bajor herceg s a királyné rokona (szül. 1848.) e hó 7-kén Budán jegyet váltott.

— (A király) e hó 24-én a Ferenc-esatorna egyik zsillijénel építendő kapu alapkövét fogja letenni, s ez alkalommal az alvické vizkárosult részén is körutat tesz.

— (Háldozás.) Major Béla, az ifjabb irodalom egyik tagja, kitől sok esinos beszélt közöltek a lapok, e hó 7-én 30 éves korában elhunyt Pesten, özvegyet s egy kis árva hagyva hátra. Béke legyen porán!

— (Az udvar Budán) igen egyszerűen és egyszerűen házi körben él. A királyné már kora reggel egy udvarhölgy kíséretében másfél óráig tartó sétát tesz a pompás kilátást nyújtó hátsó udvaron; majd sétalovaglásokat tart a hegyek közt, minden föltűnt kísérlet nélkül, s napközben a kizintézeteket és növeldeket látogatja meg. Pár nap óta Budán időz a királyné idősb fivére: Luitpold bajor herceg is, s e hétre várják a volt napolyi királyt és nejét, több főherceget, stb. Az udvar még e hóban Gtállőre költözik át.

— (A nemzeti színházban) egymást érik a vendégszereplések s az új tagok bemutatásai. Az operának Bignio hazánkfa legszívesebben látott vendége, s a heten Bena k. a. is föl fog lépni. — A drámaíró Rónny Gyula a debreceni színházról már megkezdte a vendégszereplést, s »Bánk-bán«-ban mint Petur lépett föl közönszerül sikerrel, hasonlóan ugyanakkor Kassán is mint Gertrud királyné. Még fejlődésben levő tehetség és koránsem oly művésznő, minőnek a vidéki lapok hirdették.

— (A zürichi magyar egyület), mely már kilenc év óta áll fenn, jelenleg 86 rendes tagja van. Ezek közt műegyetemi tanuló 69, egyetemi tanuló 15, kan-

ton-iskolai tanuló 2, iparos egy van. Az egyület a hazafias szellem érentartására minden szombaton gyűlést tart, s az év utolsó estjén rendszeren társas mulatságot szokott rendezni. Az olvasdában 25 hírlap és 15 folyóirat áll a tagok rendelkezésére, a nagyrészt magyar művekből álló könyvtár pedig 518 kötetet tartalmaz. Ebből 313 kötet szépirodalmi, 148 kötet tudományos mű, 52 kötet pedig folyóirat. Az egyület jelenleg két tagot részesít 20—20 frank havi segélyben, s bevétele 1871-ben (többnyire tagdíjakból) 964 frank volt.

— (A tud. akadémián) a Karácsonyi-féle drámai jutalmat az idén egyik pályaműnek sem ítélte oda. No de Mannsberger Jakab szegedi színigazgató nyújt bebert, a ki okt. 1-ig vigjátékkal pályázik nála. Nyerhet 20 db aranyat, hanem a pályanyertes mű minden előadási joga az élmes directoré lesz.

— (Jóteköny előadás volt vasárnap) gróf Karácsonyi Guidó budai palotájának szimpadján, a néköpözö egyület és bölesöde javára. Két kis vigjátékban, melyet magyar és francia nyelven adtak elő, főrangú műkedvelők működtek. Ezenkívül Jókainé asszony szavalt, Bignio énekel, Reményi hedgült és Sipos zongorázott. Az előadás jelen volt a király, királyné, Gizella főhercegnő, Luitpold bajor herceg, stb.

— (Az orsz. képművészeti társulat évi közgyűlése) e hó 7-én volt, s főtagyát az igazgató-valasztmány évi jelentése képezte. A lefolyt évben az alapító és rendes tagok száma 168-al növekedett s most 900-at tesz. A társulat kamatozó tőkéje 38,555 frtól 41,756 frtra emelkedett, míg összes ingó vagyona 15,054 frt 68 krt képvisel. Adósságából 7861 frtot törlesztett s a fennmaradt 1305 frt is bő f. dezeszt talál a társulat köveletésében. A vidéki tárlatok 1094 frt 58 krt jövedelmeztek és 121 vj tag belépését idézték elő, a mi évenként 1210 frtot biztosít. Kevésbbő új eredmény mutatnak a pesti tárlatok, minthogy azok helyisége távol fekszik, s meredek lépcső vezet hozzá. Ennek folytán a társulat már most is azon működik, hogy külön műcsarnokot építsen. — A sorsházás elmaradt, miután a pénzügyminiszterium éppen nyolc hóig készt az engedély kiadásával; a tagok elmaradt sorsjegyet-illetménye a folyó évi sorsoláskor fog pótoltatni. — Megemlítjük még, hogy a folyó évi bevételek csak a legbizonyosb datumokra szorítokozva 21,787 frt 18 krt vannak előirányozva, mégis az albumlapok lehető pompás kiállítására az eddigi 1550 frt 3300 forintra emeltett, valamint a segélyzésekbe is az idén már 1000 frt van megszavazva.

— (A magyar tudományos akadémiája jelenlegi tagjainak létszáma.) Tiszteleti tag 21, rendes tag 42, levelező tag 173, külső tag 73, összesen 309. Ebből a nyelv- és széptudományi osztályra esik: tiszteleti 6, rendes tag 12, levelező tag 35, külső tag 17, összesen 70. A bölesészeti, társadalmi és történelmi tudományok osztályára esik tiszteleti tag 11, rendes tag 16, levelező tag 62, külső tag 27, összesen 116; végre a matematikai és természettudományi osztályra esik: tiszteleti tag 4, rendes tag 14, levelező tag 66, külső tag 29, összesen 113. Az élhőségek és igazgató tanács áll 25 tagból. Üres hely van egy, a tiszteleti tagok teljes száma alapszabályilag 24 lévén, üres hely van 18. A levelező tagok száma nincs az alapszabályok által korlátozva.

— (Morze Sámuel, a távirada föltalálója), mint egy new-yorki süngyön jelenté, meghalt. Született 1791. április 27-én Charlestownban. A festészeti pályára lépven, ismert nevet vívott ki, de e mellett a természet-tudományokkal is foglalkozott. 1820—32-ben Európába utazott s itt tett első kísérletet a villanydelejes táviradával, de ekkor még nem sikerült. 1835-ben azonban már tökélyesbítve mutatta be találmányát hazájának. Az első távirát 1844-ben alkalmazták Washington és Baltimore közt, s ma már mint a kor egyik legnagyobbbbszerű találmánya el van terjedve a művelt országokban.

— (A Dunaszabályzás Budapest közt.) A Duna mindkét partján nagy az élénkség. A budai parton bak bak után e-attog, s pörölyözi a partépítéshez szükséges cölöpöket; a pesti alsó felső parton hatalmas kotrógépek zakatol és vájja a medret, és jobbb, hol a soroksári Dunaág elzárására építik a molot, még nagyobb az élénkség. Kavicsosál, iszappal megrakott deréglyeket vontat a Margit-szigetchez e »Salzach«, s máshol a kotrógépek által kiemelt homokot a folyam közepén lapátolják ki. A munkálatokra igen kedvező az alacsony vízállás, s négy gőz kotrógép, 20 cölöpverő bak (közöttük több gőzerőre) és 600 ember működik. A tábori kórház és a soroksári Dunaág körüli munkálatok nagy kövédek rakásából állnak, melyek mögé a kotrott anyag a partöltések előállítására végett fölhalmoztatik. Itt élnek a sürgős-forgás, s a munkaerő a közel jövőben még hatványozottan fog. Jelenleg két kotrógép, egy vontató gőzös (a »Salzach«), húsz nagy rakhajó kötőmegek szállítására és ugyanannyi hajó a

kotrott anyag elhordására szánlatatik. A munkás emberek száma itt ismét mintegy 600. A Dunaég elzáratását eredményező költés egy-két hét múlva be lesz fejezve. A főműhöz előtt egy kotrógép és mintegy 150 ember működik s mely ásásokat eszközölnek az ott építendő partfal részére. A vállalkozók még két nagy kotrógépet várnak, melyek a fumei hajógyárban készültek. Épülőfélben van a vállalat részére annak telepén négy vontató gőzöst 25—25 lóerőre, melyek april 15-kén kezdik meg tevékenységüket. Szállításra való hőköt az építőtársulat Szegeden, Temesváron, Lincben, Regensburgban és Újpest n készített. A kövédek előállítására szükséges anyagot részint a sváb és francsiegyéb, részint a dunamelléki ó-budai és almásai bányákból szerzik meg.

— (Rövid hírek.) Az országyűlés fölosztatását várják e hó 15—16-ika körül. Noha a jelen országyűlésnek e hó 20-án úgy is vége szakadna, az új választások kihirdesénel szükséges e néhány napi előny is. — Liszt Ferenc már eltaovozott Postórl Weimarba. — Volkmann Róbert zeneköltőnk e hó 5-kén ilvén 57-ik születésnapját, tisztelei ez alkalomból Volkmann-estélyt rendeztek a redoutban a szerény költő legszebb zeneműveiből, melyeknek előadását nagy élvezettel hallgatta a világotartó közönség, s az ősz költőt minden piéce után kitapsolta. — Greguss Ágost egyetemi aesthetikai tanár a nyári félévben a festészet jellemzését, a vers széptani elméletét és Shakespeare drámai jellemzését fejtegetésé elv. — Haynald kalocsai érsek évenként 20,000 forintot rendelt iskolai cölökre, kápláni fizetések javítására, alapítandó plebiánai javulalmazására s más egyházi cölökre. — Fogarassy Mihály erdélyi püspök 1500 frttal járult az egyházmegyéjében levő kintortanítók nyugdíjalapjához. — A lefolyt színházi évben, mely március 31-én végződött, a nemzeti színház bevétele volt 478,677 frt 38 krt, kiadása pedig 474,815 frt 30 krt. Ennél nagyobb bevétele még nem volt a nemzeti színházban; de a helyiárak sem voltak még annyira fölesigázva soha. — A Batthyany-émlékszóborra apr. 1-ig 24,348 frt 55 krt gyűlt össze.

— Megjelent új könyvek. »Adatok a gazdasági oktatás szervezésének kérdéséhez Magyarországon.« összeállította Mányai Izidor. A közlelbbi közgazdasági kongresszuson a gazdasági oktatás kérdése is fölmerülvén, e hatvan lapra terjedő füzet sok érdekes kimutatást és adatot szolgáltat a kérdéshez. Ára 60 kr. — »Haladjunk-e, vagy maradjunk?« Nyílt kérdés a magyar néphez, írta Nagy György. Előzeteki szellemű rípirat, világos és népszerű nyelven. Ára 40 kr. Mindkét füzet Aigner Lajos bizományában kapható.

— Új zeneművek. Táborzsky és Parsch kiadásában megjelentek »Gyöngyök a magyar nép dalaiából.« a zongorázó ifjúság számára szerkesztés Tiszta Aludr. 3-ik füzet, ára 1 frt. — »Az élet aranykora.« zongorára, négykézre szerző Engesser Mátys. Ára 60 kr. — »Telegrafische Depeschen.« keringő zongorára Strobl Henrikől. Ára 80 kr.

Szerkesztői üzenetek.

— *Budára.* L. P. A cikk alkalmásint a »Heti Postá«-ban fog megjelenni. — *Pest.* Sz. L. Még nem értünk rá átolvasni. — *Az élet aranykora.* Nem közölhető. — *Pest.* P. V. M. Megengedjük, hogy igazságtalan eljárás történt önnel, a min sajnálkozunk is, de azt még sem tehetjük, hogy panaszos sérelmei elősoralására hasábotak nyissunk.

TARTALOM.

Cikkek: »Ipolyi Arnold.« — *rtól.* — »Nyitra.« (Tót nemzeti ének Kollátról.) *Gáspár Imrétől.* — »A növények.« (Eredeti elbeszélés.) *Szépfi István G. Ferencétől.* — »Egy tudományos német folyóirat a magyarokról.« — »Svéd lakodalmok.« — »Piloty«-ja a nemzeti múzeumban. — »Az ezredes.« (Elbeszélés Turgenjov Ivántól.) — »Vegyes közlemények.« — »Hírek.« — »Képek: Ipolyi Arnold.« — Svéd lakodalmi menet. — Neró az égő Rómát bejárja.

Hirdetés.

Cachemir kendők.

Szép, jó és olcsó!

Legujabb női ruha-kelmék

bámulatos olcsó árért.

Teljes ruhához való legszebb kelmék

3, 4, 5, 6 frtért, ugyszinto a

legfinomabb fekete selyem-anyagok kaphatók

HAMBURGER ADOLF

üzletében, Pest, ur-utca 1-ső sz. a Párls ház bemeneténél.

Mustrák kívánatra mindenkinek ingyen és bérmentesen küldetnek s megrendelések után-ét mellett azonnal eszközöltetnek.

3

Asztal-és ágyterítő.